

Prethodno priopćenje
UDK: 81'1
316.772:159.942
21. XI. 2025.

IVA ROSANDA ŽIGO*
DAVID MEĐUREČAN**

GENERACIJSKE RAZLIKE U PERCEPCIJI PARALINGVISTIČKIH ELEMENATA GLASA: KVALITATIVNA ANALIZA EMOCIONALNIH REAKCIJA NA VOKALNE INTERPRETACIJE

SAŽETAK

U radu se istražuju generacijske razlike u percepciji paralingvističkih elemenata glasa i njihova uloga izazivanju emocionalnih reakcija slušatelja. Cilj istraživanja bio je ispitati kako milenijalci i pripadnici generacije Z doživljavaju vokalne interpretacije istih medijskih sadržaja koji se razlikuju po intonaciji, tempu, boji glasa i glazbenoj podlozi. Korištena je kvalitativna metoda fokus grupe s ukupno 20 sudionika, ravnomjerno raspoređenih u dvije generacijske skupine. Analiza odgovara pokazuje kako milenijalci emocionalne podražaje tumače refleksivno, oslanjajući se na osobna iskustva i kontekstualnu analizu, dok generacija Z pokazuje brže i neposrednije emocionalne reakcije usklađene s intencijom autora. Istraživanje ukazuje na važnost generacijskoga konteksta u oblikovanju percepcije glasa te otvara mogućnost za daljnja istraživanja emocionalne recepcije medijskih poruka kroz eksperimentalne pristupe.

Ključne riječi: paralingvistika; percepcija glasa; emocionalna reakcija; generacijske razlike; medijska komunikacija.

* University North, Koprivnica, Croatia, irosandazigo@unin.hr

** University North, Koprivnica, Croatia, damedurecan@unin.hr

UVOD

Ljudski glas, kao jedan od najsloženijih instrumenata za prenošenje emocija, posjeduje iznimno važnu ulogu u međuljudskoj komunikaciji. Ne služi samo kao sredstvo za verbalno prenošenje informacija nego se njime izražavaju emocionalna stanja i uspostavljaju odnosi prema sugovorniku. U radu se istražuju generacijske razlike u percepciji paralingvističkih elemenata glasa (intonacija, ritam, boja glasa i tempo govora) i njihova uloga u izazivanju emocionalnih reakcija slušatelja. U suvremenoj teoriji komunikacije ljudski glas promatra se kao medij koji ima značajnu ulogu u prenošenju emocija, a paralingvistički aspekti govora, koji se odnose na sve one elemente koji nisu vezani isključivo za značenje izgovorenih riječi, imaju značajan utjecaj na način na koji se poruka prima i interpretira.

U nastavku predstavljeni teorijski okvir obuhvaća razmatranje osnovnih karakteristika glasa kao komunikacijskoga sredstva, s posebnim fokusom na njegovu sposobnost da kod slušatelja izazove specifične emocionalne reakcije. Na taj se način otvara prostor istraživanju načina na koje promjene u tonovima, timbru i brzini govora mogu modulirati slušateljev doživljaj poruke, neovisno o njezinu semantičkome sadržaju.

Glavni cilj istraživanja predstavljenoga u ovom radu odnosi se na analizu emocionalnoga učinka različitih vokalnih stilova na slušatelje, s posebnim naglaskom na dvije generacijske skupine – milenijalce (rođene između 1980. i 1996. godine) i pripadnike generacije Z (rođene između 1997. i 2012. godine). Navedene generacije odabrane su zbog svojih specifičnih društvenih i kulturnih okvira, koji su značajno oblikovani tehnologijom i digitalnim medijima. Milenijalci su generacija koja je doživjela tranziciju iz analognoga u digitalni svijet, dok je generacija Z prva generacija koja je odrasla uz internet i pametne uređaje od najranije dobi. Ovi različiti konteksti oblikovali su njihove percepcije, pa je

istraživanje usmjereno na detektiranje njihova doživljavanja glasovnih podražaja.¹

PARALINGVISTIČKI ASPEKTI GLASOVNE IZVEDBE I PERCEPCIJA GOVORA

U istraživanju emocionalnih učinaka glasa na slušatelje dosadašnji radovi naglašavaju važnost paralingvističkih elemenata poput visine tona, tempa, intonacije i boje glasa u izražavanju i percepciji emocija (Scherer, 2003; Banse & Scherer, 1996). Emocionalna prozodija, kao ključan aspekt vokalne komunikacije, omogućuje prenošenje osjećaja čak i bez razumijevanja jezičnoga sadržaja (Belin et. al., 2004). Studije poput one koje su proveli Wurm i sur. (2001) pokazuju kako emocionalni tom glasa može ubrzati ili usporiti kognitivnu obradu riječi, ovisno o kongruenciji između tona i značenja poruke.

Jacquemont (2020) dodatno ističe kako promjena u vokalnim karakteristikama može utjecati na samopercepciju govornika, ali i na percepciju slušatelja. Uloga glasa u emocionalnome doživljaju također je potvrđena u psihologiji medija u kontekstu koje je pokazano kako dublji, sporiji glasovi izazivaju empatiju i tugu, dok viši i brži glasovi stvaraju dojam radosti i uzbuđenja (Gregory & Gallagher 2002).

Bilo kako bilo, glas kao ključan čimbenik izražavanja i komunikacije oblikuju brojni čimbenici. Autorica Bertok-Zuoković (2015) naglašava kako temelje glasa valja tražiti u životnim uvjetima, fizičkoj spretnosti, okolini i individualnim karakteristikama. Izražavanje glasom uključuje aktivaciju mišića lica, vilice i vrata, a njihova opuštenost igra presudnu ulogu u stvaranju glasa i govora. Svaka je osoba jedinstvena i rođena s vlastitom bojom glasa. Vježbe disanja i govor-

1 Istraživanje predstavljeno u ovom radu nastalo je u sklopu izrade diplomskoga rada *Učinci ljudskog glasa: Analiza emocionalnog utjecaja kroz različite vokalne stilove* na Odjelu za komunikologiju, medije i novinarstvu. Student: David Međurečan; mentorica: prof. dr. sc. Iva Rosanda Žigo. Diplomski rad obranjen je u rujnu 2024. godine.

noga aparata mogu osvijestiti i pojačati intenzitet postojeće boje glasa. Autorica Vukić (2015) piše o važnosti paralingvističkih sredstava u oblikovanju glasa te ističe kako je glas posljedica prirodnih karakteristika fonatornih organa,² načina života pojedinca i imitacije. Boja, jačina, ton, brzina i stanka ključni su elementi glasa koji odražavaju individualne karakteristike i emocionalna stanja govornika. Primjena paralingvističkih elemenata omogućuje govorniku prenijeti nijanse i emocionalna stanja te mu omogućuje oblikovanje verbalne poruke na stilski obojen način. Boja glasa može stvoriti dojam o inteligenciji, sociološkim karakteristikama i emocionalnome stanju govornika. Jačina glasa i tempo govora izražavaju afektivnost i raspoloženje govornika, dok stanka ima ulogu u oblikovanju verbalne poruke i interpretaciji izgovorenoga. Intonacija glasa odražava stav govornika prema slušatelju i može varirati od intimna stava i poštovanja do ironična i podrugljiva tona. Važno je naglasiti kako su boja, jačina, tempo i intonacija glasa povezani s individualnim osobinama i psihološkim stanjima govornika, a njihova se primjena odvija unutar granica razumljivosti i govorne kulture.

U djelu o forenzičnoj fonetici autorica Varošaneć-Škarić (2019) također ističe neke od ključnih paralingvističkih osobina u glasu. Primjerice, napet i grubo hrapav glas upozorava kako je riječ o dominantnoj osobi, o stanju emocionalne nepostojanosti i beščutnosti. Različiti impresionistički i fonetski nazivi glasa mogu apelirati na prekrivene osjećaje govornika kao i na njegova obilježja, ovisno o kontekstu komunikacije i vrsti psihičkoga stanja. Šumna vokalna kvaliteta često reflektira dojam neurotične tendencije, srdžbe, izražene introvertiranosti kao i niskoga samopouzdanja kod govornika. Nizak glas upućuje na indiferentnost, duboku ukorijenjenu žalost i tugu, animozitet i melankoliju. S druge strane, nizak i vrlo glasan glas karakteriziraju

dominantnost i superiornost. Disfoničan, promukao glas (dubok i hrapav) ostavlja dojam zbuđenosti, samozatajnosti i suzdržanosti. Nosni, molećiv glas okarakteriziran je niskim samopoštovanjem i emocionalnom neuravnoteženosti. Iako je šaptav glas simbol povjerljivosti, on može djelovati kao namjerno prikrivanje govornikova glasa.

Dakako, pri povezivanju specifičnih akustičkih značajki s određenim emocijama potreban je dodatan oprez, prvenstveno iz razloga što iste glasovne značajke mogu biti prisutne tijekom općega emocionalnog stresa kao i u situacijama u kojima se ne iznosi istina. Tako, primjerice, drhtav glas koji čujemo u javnome govoru ne mora nužno značiti kako osoba ne govori istinu (Varošaneć-Škarić, 2019, str. 13-18). Ovaj široki spektar čimbenika koji utječu na glas, od fizičkih karakteristika do psiholoških stanja, pokazuje u kojoj je mjeri rad na glasu zapravo složen problem. Tako, primjerice, glumci i drugi govornici moraju razvijati svjesnost i tehniku kako bi njihov glas mogao postati moćno sredstvo izražavanja i komunikacije. U konačnici, glas nije samo alat, nego odraz cjelokupne osobe koja ga koristi, pružajući duboki uvid u njezine emocije, misli i identitet.

Teorija o percepciji govora i vokalnoj ekspresiji emocija temelji se na istraživanju koje se bavi načinom na koji ljudski glas prenosi emocionalne informacije te istraživanjem načina na koje informacije utječu na brzinu i točnost obrade jezičnih elemenata kod slušatelja. Ova teorija polazi od pretpostavke kako ton glasa, kao ključan element vokalne ekspresije, igra značajnu ulogu u oblikovanju slušateljeve percepcije govora. U istraživanju koje uključuje dva eksperimenta autori Wurm i suradnici (2001) istražuju kako različiti emocionalni tonovi glasa utječu na prepoznavanje riječi koje su kongruentne ili nekongruentne s emocionalnim tonom. Prvi eksperiment, u kojemu su tonovi glasa bili nasumično raspoređeni, nije pokazao značajne učinke kongruencije između tona glasa i značenja riječi, što sugerira kako u odsustvu jasna očekivanja

2 Fonatorni organi su anatomske strukture uključene u proces proizvodnje glasa, kao što su glasnice, grkljan i dijafragma (Vukić, 2015).

emocionalni ton glasa ne utječe značajno na percepciju govora. Suprotno tomu, drugi eksperiment, u kojemu su tonovi glasa bili prezentirani u blokovima, pokazao je kako postoji značajan učinak kongruencije – slušatelji su brže prepoznavali riječi u slučajevima u kojima su ton glasa i značenje riječi bili usklađeni. Emocionalna konotacija riječi i ton glasa djeluju sinergijski, pa emocionalno usklađeni ton glasa može ubrzati proces prepoznavanja riječi, dok nekongruencija može rezultirati sporijom obradom. Ovi rezultati podržavaju ideju kako su emocionalne informacije integralni dio perceptivnoga procesa, posebno u kontekstu govorne percepcije. Autori također pišu i o ulozi pozadinske glazbe kao sredstva za indukciju emocionalnih stanja koja potom utječu na percepciju govora. Glazba, koja se koristi za izazivanje specifičnih emocionalnih stanja, može djelovati kao *priming* čimbenik,³ koji oblikuje način na koji ispitanici percipiraju i interpretiraju govorne informacije. Primjerice, pozadinska glazba koja izaziva tugu može povećati vjerojatnost da će dvosmislene riječi biti interpretirane u negativnom smislu, čime se potvrđuje utjecaj afektivnoga stanja na percepciju. Teorija primarne afekcije sugerira kako se emocionalne informacije procesuiraju vrlo rano u perceptivnome procesu, čak i prije nego što postanu svjesno percipirane (Wurm i sur., 2001, str. 831-852).

Percepcija glasa uključuje analizu paralingvističkih informacija, koje su manje istražene od percepcije govora. Neurološka istraživanja pokazuju kako se različite vrste vokalnih informacija obrađuju u djelomično odvojenim funkcionalnim putovima, podržavajući model percepcije glasa sličan onom za percepciju lica. Glas se može promatrati kao „slušno lice“ koje omogućava prepoznavanje pojedinaca i emocionalnih stanja na temelju jedinstvene kombinacije fizičkih karakteristika vokalnoga aparata. Glas, poput lica, može izraziti emocionalno stanje govornika kroz promjene akustičkih parametara uzrokovane autonomnim reakcijama i specifič-

nim obrascima mišićne kontrakcije. Percepcija ovih informacija u glasu najviše je istraživana u kontekstu govora, tijekom kojega emocionalna prozodija omogućava slušatelju spoznati emocionalno stanje govornika (Belin, Fecteau i Bédard, 2004, str. 129-135).

S obzirom na generacijske razlike dosadašnja istraživanja ukazuju na različite obrasce emocionalne pismenosti i percepcije među milenijalcima i generacijom Z (Wood, 2018; Twenge, 2017). Generacija Z, odrasla u digitalnome i brzorastućemu medijskome okružju, razvija instinktivniji i brži način percipiranja emocionalnih poruka, dok milenijalci, formirani u prijelazu između analognoga i digitalnoga doba, pokazuju veću sklonost analitičkoj obradi i refleksiji (Prensky, 2001).

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Na temelju ranije opisanih i prethodno provedenih istraživanja na sličnu temu, a koja sugeriraju kako niži tonovi glasa i sporiji ritam govora mogu kod slušatelja izazvati intenzivnije emocionalne reakcije, za potrebe ovoga rada postavljene su dvije hipoteze:

H1: Pripadnici milenijalaca pokazuju izraženiju tendenciju k refleksiji i interpretaciji glasovnih i paralingvističkih karakteristika u odnosu na pripadnike generacije Z, pri čemu generacijski specifični obrasci medijskoga odrastanja i emocionalne pismenosti utječu na dubinu i način percipiranja emocionalnih poruka u glasu.

H2: Glasovi s nižim frekvencijama i sporijim tempom izazvat će intenzivnije emocionalne reakcije kod sudionika, bez obzira na generacijsku pripadnost, posebno u kontekstu prijenosa emocija poput tuge i empatije.

Predstavljeno istraživanje provedeno je u dvije faze. Prva faza obuhvatila je produkciju triju audiozapisa temeljenih na tekstu Siniše Glavaševića iz zbirke *Priče iz Vukovara* (1992), koje je interpretirao isti muški glas, suautor ovoga rada, i to uz varijacije u tempu, intonaciji, tonu glasa

3 Priming je psihološki fenomen u kojem prethodni podražaji utječu na reakciju na kasnije podražaje, često nesvjesno.

i glazbenoj podlozi. Glavni cilj bio je manipulacijom paralingvističkih elemenata stvoriti tri različita emocionalna konteksta. Produkcija je izvedena u tonskome studiju Sveučilišta Sjever, a obrada zvuka realizirana u softveru *Sony Vegas Pro* s minimalnih tehničkim intervencijama radi očuvanja autentičnosti. Cjelokupna dinamika, tonalitet i ritmičke promjene proizlazili su iz govornikovih vokalnih vještina, čime se postignula autentičnost i emotivna iskrenost u svakoj verziji snimke. Pozadinska glazba pažljivo je odabrana i integrirana u svaku verziju s ciljem dodatnoga naglašavanja emocionalnoga učinka i osiguranja međusobne povezanosti između glasa i zvuka.

Druga faza uključila je fokus grupu s 20 sudionika, podijeljenih u dvije generacijske skupine – milenijalci (rođeni između 1980. i 1996.) i pripadnike generacije Z (rođeni između 1997. i 2012.). Kriteriji za izbor sudionika uključivali su: dob, redovita konzumacija audiovizualnih medijskih sadržaja, poznavanje hrvatskoga jezika i odsustvo profesionalne govorne ili glazbene edukacije, kako bi se izbjegla profesionalna distorzija percepcije glasa. Sudionici su odabrani metodom namjernoga uzorka na osnovi prethodno navedenih kriterija. Tijekom istraživanja sudionici su slušali tri različite vokalne interpretacije istog teksta, koje su se razlikovale po tempu, boji glasa i ritmu, a nakon toga su podijelili svoje dojmove i emocionalne reakcije. Poseban naglasak stavljen je na analizu prvih impresija i dubinskih osjećaja koje je izazvala izvedba, kao i na specifične elemente glasa koji su možda potaknuli snažne emocionalne odgovore. Istraženo je na koji način paralingvistički elementi (intonacija, boja glasa, tempo) pridonose općemu dojmu i kako sudionici percipiraju ulogu glazbe u kreiranju emotivnoga konteksta.

Iako istraživanje koristi manipulaciju podražajnim materijalom, zbog prirode kvalitativne metode i manjega broja sudionika, ne donosi uzročno-posljedične zaključke. Stoga se za validnije generalizacije i čvršće zaključke preporuča repliciranje istraživanja korištenjem eksperimentalnoga dizajna s većim uzorkom i mjerljivim varijablama.

U nastavku su iznesena pitanja korištena u vođenju polustrukturiranoga intervjua sa sudionicima fokus grupa:

1. Kako biste opisali svoju prvu emocionalnu reakciju na ovaj videozapis?
2. Je li vam glas govornika izazvao neku fizičku reakciju, poput ubrzana disanja ili ste možda osjetili trnce?
3. Je li neki aspekt glasa izazvao posebno jaku emocionalnu reakciju? Koji?
4. Koje paralingvističke elemente glasa (intonacija, boja glasa, tempo) smatrate najutjecajnije na vaše emocionalno stanje?
5. Koje biste dijelove govora posebno istaknuli i zašto?
6. U kojoj mjeri smatrate da je pozadinska glazba pridonijela razumijevanju emocionalne poruke govornika?
7. Kako biste opisali atmosferu koju je stvorila kombinacija glasa i pozadinske glazbe?

PRIKAZ REZULTAT I ANALIZA DOBIVENIH ODGOVORA SUDIONIKA

Analiza prikupljenih podataka pokazuje kako obje generacije percipiraju emocionalne učinke glasa, ali čine to na različite načine. Kod milenijalaca su zamijećeni veća refleksivnost i sklonost povezivanju emocionalnoga dojma s osobnim iskustvima. Ispitanici su uglavnom primijetili prebrz tempo govora te su svi negirali postojanje fizičke reakcije. S drugom inačicom povezuje se snažan dojam, te je izazvala različite reakcije, od one edukativne do blagog straha. Ova se izvedba povezuje i s radiodramom te je kod ispitanice M4 izazvala i fizičku reakciju, koju je opisala: „Naježila mi se koža, ali u negativnom smislu – osjećaj straha“. Trajanje pojedinih riječi ispitanici su ocijenili predugačkim, što je rezultiralo stvaranjem neugode. Dubina glasa najčešće se ocijenila privlačnom, a ukupna atmosfera kao dramatična, uz stvaranje slike negativnog kraja. Nadalje, treća verzija audiozapisa, koja je sadržavala sporiji tempo i melankoličnu glazbu, kod pripadnika ove generacije izazvala je osjećaj nostalgije, ali i kritičku distancu. Glas je, prema jednoj ispitanici (M1), djelovao neautentičnim i odglumljenim, što je utjecalo na smanjenje

nje povezanosti s izvedbom. Tempo govora bio je spor i monoton, što je rezultiralo negativnim dojmom pa se zbog toga nisu uspjeli usredotočiti na sadržaj, a atmosferu su doživjeli kao „uspavanu i dosadnu“. Iako je glazba bila umirujuća, cjelokupan dojam bio je monoton. Ovakav doživljaj u ovoj skupini ispitanika zapravo je iznimka, s obzirom na to da je kod većine ostalih ova inačica izazvala ugodu, smirenost, nježnost.

S druge strane generacije Z pokazala je veću osjetljivost na emocionalne intencije snimke – njihovi odgovori bili su brži, emocionalno konkretniji i usklađeniji s planiranom porukom autora. Tijekom slušanja prve verzije audiosnimke ispitanici su osjetili, što je bilo povezano s asocijacijom na uvodnu špicu – veselje i radost. Iako je riječ o pozitivnoj emocionalnoj reakciji, neki ispitanici (npr. Z1) spomenuli su i blagu napetost te iščekivanje koje ih je pratilo tijekom cijele izvedbe. Fizičke reakcije bile su minimalne, uz blagu napetost, što ukazuje na suptilnu emocionalnu povezanost s prvom inačicom. Druga inačica izazvala je kod ispitanika ozbiljnost i promjenu raspoloženja te je opisana kao *napeta* i *dramatična*. Generacija Z dosljedno je identificirala osjećaje straha, tuge ili promišljanja, bez potrebe za dodatnih analiziranjem sadržaja. Važno je primijetiti da druga inačica, zbog svoje ozbiljnije i napetije interpretacije, stvara određenu razdaljinu od osjećaja radosti i vedrine prisutnih u prvoj inačici. No, ispitanici je najčešće opisuju kao onu koja je u njima izazvala najveću razinu emocija te je ponekad uspoređuju s gotovo filmičnom atmosferom. Treća inačica također je emocionalno pogodila ovu skupinu ispitanika, izazvavši osjećaj tuge zbog poistovjećivanja s temom rata. Zanimljivo je istaknuti ispitanika označenog kao Z4, kod kojega je prva inačica izazvala osjećaj veselja, a posebno ju je povezo s djetinjstvom. Navedeno pokazuje kako je interpretacija s veselijim tonom pobudila nostalgичne i pozitivne emocije kod Z4, što je rezultiralo osjećajem lakoće i radosti. Povezanost s prošlim iskustvima bila je ključan čimbenik u njegovu emocionalnome doživljaju prve inačice. Druga inačica, koja je bila napetija i ozbiljnija, izazvala je kod Z4 osjećaje smirenosti i unutar-njeg mira. Ova je reakcija atipična, s obzirom na

činjenicu da je većina sudionika navedenu inačicu doživjela kao napetu. No, Z4 je istaknuo kako mu je ova inačica donijela osjećaj kontemplacije i promišljanja. Očigledno je da je ton interpretacije potaknuo miran i refleksivan doživljaj, što je možda povezano s osobnim sklonostima Z4 prema smirenijim tonalitetima. Treća inačica izazvala je osjećaje nježnosti i sjete. Iako nije istaknuo tugu kao ključan osjećaj, kombinacija sporoga ritma i melankoličnoga tona stvorila je atmosferu nježnosti i introspektivnog mira. Fizičke reakcije nisu bile prisutne, ali emocionalni dojam bio je snažan.

Provedena kvalitativna analiza pokazala je kako se u odgovorima milenijalaca pojavljuju pojmovi povezani s analitičkom distancom (*kritičnost, odsustvo autentičnosti, usporedba s vlastitim iskustvom*), dok kod generacije Z prevladavaju izrazi poput *tužno, smirujuće, strašno*, koji sugeriraju brzu emocionalnu identifikaciju. Navedene razlike podržavaju teoriju o varijabilnosti emocionalne obrade s obzirom na dob, medijsko iskustvo i kulturološki kontekst (Scherer, 2003; Twenge, 2017).

ZAKLJUČAK

Dobiveni rezultati potvrđuju kako glas kao paralingvistički signal izaziva snažne emocionalne reakcije kod slušatelja. Jednako tako, provedeno istraživanje pokazalo je kako način interpretacije ovisi o generacijskim karakteristikama – milenijalci reagiraju kroz prizmu refleksije i subjektivne analize, dok generacija Z nudi neposredniji i emocionalno precizniji odgovor.

Prva hipoteza (H1) djelomično je potvrđena – milenijalci doista pokazuju izraženiju tendenciju refleksivnoga vrednovanja glasovnih elemenata, ali ne nužno i jaču emocionalnu reakciju. Često su povezivali glasovne podražaje s osobnim iskustvima i sjećanjima, što je rezultiralo dubljim, ali ne i uvijek očekivanim interpretacijama. Primjerice, sporiji tempo glasa doživljavali su kao poticaj za nostalgiju i promišljanje, iako je primarna namjera bila izazvati osjećaje tuge i empatije. Nasuprot tomu, generacija Z pokazala

je veću osjetljivost na emocionalne namjere audiosadržaja. Njihove reakcije bile su neposrednije i intuitivnije te su bile u skladu s očekivanim emocionalnim podražajima. Ova generacija nije ulazila u dublje analize pojedinih elemenata glasa, nego su njihove emocionalne reakcije bile brze i autentične, usredotočene na osnovne emocije.

Dobiveni rezultati reflektiraju teoretska saznanja o percepciji glasa i emocionalnoj reakciji na paralingvističke elemente. Autori poput Bansea i Scherera (1996) ističu kako emocionalni tonovi glasa, poput visine tona i tempa govora, imaju ključnu ulogu u percepciji emocija. Niža frekvencija glasa i sporiji tempo govora, kao što je to slučaj s trećom inačicom audiozapisa, povezani su s emocijama poput tuge i smirenosti, što je generacija Z intuitivno prepoznala. Milenijalci su, međutim, skloniji dubljoj analizi i povezivanju s osobnim iskustvima, što može biti posljedica njihove kompleksnije percepcije vokalnih karakteristika. Ova sklonost refleksiji odražava širu teorijsku tvrdnju kako starije generacije imaju veću tendenciju prema kritičkom vrednovanju glasovnih podražaja, osobito onih koji su emocionalno nabijeni.

Druga hipoteza (H2), vezana za emocionalni učinak glasa s nižim frekvencijama i sporijim tempom, potvrđena je – obje su generacije snažno reagirale na takve podražaje, no uz različitu dubinu i verbalizaciju doživljaja. Navedene reakcije potvrđuju teorijske okvire koji ističu kako sporiji tempo i dublji ton glasa induciraju emocionalne reakcije koje su blisko povezane s osjećajem melankolije, smirenosti i nostalgije (Jacquemont, 2020). No, razlike između generacija najviše su došle do izražaja u načinu na koji su te reakcije verbalizirane. Milenijalci su svoje emocije često izražavali kroz analizu i refleksiju, unoseći u odgovore osobne asocijacije i sjećanja, dok je generacija Z reagirala brže i izravnije. Važno je istaknuti kako milenijalci, zbog svoje sklonosti dubljoj refleksiji, često prelaze izvan okvira trenutačne emocionalne reakcije, povezujući svoja iskustva sa širim kontekstom. Njihovi su odgovori obogaćeni osobnim pričama i sjećanjima, što pridonosi složenijemu ra-

zumijevanju emocionalnih podražaja. No, takav pristup može rezultirati subjektivnim odstupanjem od izvorne svrhe audiosadržaja. Ovaj aspekt dodatno podupire teoriju kako je percepcija emocionalnih signala, osobito kod starijih generacija, uvelike oblikovana društvenim i osobnim iskustvima koja nadopunjuju trenutačnu emocionalnu reakciju (Scherer, 2003).

Suprotno tomu, generacija Z, premda manje analitična u razmatranju paralingvističkih elemenata, pruža odgovore koji su bliži predviđenim reakcijama, reagirajući brzo i precizno na osnovne emocije poput tuge ili smirenosti. Njihov neposredan odgovor reflektira ono što teorijski okviri navode kao instinktivnu percepciju emocija kod mlađih generacija, koja nije uvijek povezana s dubljom refleksijom, nego s brzim prepoznavanjem i odgovaranjem na emocionalne podražaje. Kombinacija glasovnih izvedbi i glazbene podloge također je značajno utjecala na percepciju u obje generacije. Generacija Z pokazala je veću jednostavnost i osjetljivost na cjelokupnu zvučnu sliku, pri čemu su njihove reakcije bile primarno emocionalne i neposredne. Sinergija glasa i glazbene podloge ima temelje u teorijama koje ističu da različiti zvučni elementi zajedno mogu snažno utjecati na percepciju emocija. Prema Werumu i suradnicima (2001) pozadinska glazba može dodatno naglasiti emocionalne tonove u govoru, što je osobito došlo do izražaja kod generacije Z, koja je reagirala izravno na cjelovitu emocionalnu sliku. S druge strane, milenijalci su, zbog svoje sklonosti refleksiji, uključivali dodatne aspekte u analizu, što je rezultiralo složenijim emocionalnim odgovorima, ali i subjektivnijim interpretacijama.

Rezultati istraživanja imaju važnu primjenu u području medijske produkcije i javne komunikacije, osobito u području dizajna govorenih poruka namijenjenih specifičnim generacijskim skupinama. Preporučuje se buduća provedba sličnog istraživanja eksperimentalnom metodom, koja bi omogućila jasnije utvrđivanje uzročno-posljedičnih veza između glasovnih karakteristika i emocionalne reakcije publike.

PRILOZI

Audio materijali:

- Prva inačica:
<https://youtu.be/Qv080YvyTeY?feature=shared>
- Druga inačica:
<https://youtu.be/L5KWvWWzEPU>
- Treća inačica:
<https://youtu.be/yVOMa3y75AM>

LITERATURA

- Banse, R. & Scherer, K. R. (1996) Acoustic Profiles in Vocal Emotion Expression. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(3), str. 614-636.
- Belin, P., Fecteau, S., & Bédard, C. (2004) Thinking the voice: neural correlates of voice perception. *Trends in Cognitive Sciences*, 8(3), str. 192-135.
- Bertok-Zuoković, T. (2020) Glumac i glas. *Artos: časopis za znanost, umjetnost i kulturu 2*, <https://hrcak.srce.hr/135378>, pristupljeno: 2. studenoga 2024.
- Glavašević, S. (1992) *Priče iz Vukovara*. Zagreb: Mozaik knjiga.
- Gregory, S. W., & Gallagher, T. J. (2002). *Spectral analysis of candidates' nonverbal vocal communication: Predicting U.S. presidential election outcomes*. *Social Psychology Quarterly*, 65(3), 298-308.
- Jacquemont, G. (2020) A Change to the Sound of the Voice Can Change You Very Self-Identity, *Scientific American Mind*, Vol. 33, No. 1.
- Prensky, M. (2001). *Digital natives, digital immigrants*. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Scherer, K. R. (2003) Vocal communication of emotion: A review of research paradigms. *Speech Communication*, 40(1-2), str. 227-256.
- Twenge, J. M. (2017) *iGen: Why Today's Super-Connected Kids are Growing Up Less Rebellious, More Tolerant, Less Happy – and Completely Unprepared for Adulthood*. Atria Books.
- Varošaneć-Škarić, G. (2019) *Forenzična fonetika*, Zagreb: Ibis Grafika.
- Vukić, A. (2015) Odnos paralingvističkih sredstava i neverbalnih znakova u komunikaciji. Diplomski rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:632919>, pristupljeno: 10. srpnja 2024.
- Wood, J. T. (2018) *Communication Mosaics: An Introduction to the Field of Communication* (8th ed.). Cengage Learning.
- Wurm, L. H., Vakoch, D. A., Strasser, M. R., Calin-Jageman, R., & Ross, S. E. (2001) Speech perception and vocal expression of emotion. *Cognition and Emotion*, 15(6), str. 831-852.

GENERATIONAL DIFFERENCES IN THE PERCEPTION OF PARALINGUISTIC VOCAL ELEMENTS: A QUALITATIVE ANALYSIS OF EMOTIONAL RESPONSES TO VOCAL INTERPRETATIONS

ABSTRACT

This paper investigates generational differences in the perception of paralinguistic elements of the human voice and their role in eliciting emotional responses from listeners. The primary objective of the study was to explore how Millennials and members of Generation Z perceive vocal interpretations of identical media content that differ in intonation, tempo, vocal timbre, and background music. The research employed a qualitative focus group methodology, involving a total of 20 participants evenly divided between the two generational cohorts. The analysis reveals that Millennials interpret emotional stimuli in a reflective manner, drawing on personal experience and contextual evaluation, whereas Generation Z exhibits quicker and more immediate emotional responses aligned with the author's intended message. The findings underscore the significance of generational context in shaping voice perception and provide a foundation for future research into the emotional reception of media messages through experimental methodologies.

Keywords: paralinguistics; voice perception; emotional response; generational differences; media communication.